

2023

Arbejdsvilkårs undersøgelse

\$OL
Overlægeforeningen

Del III

Arbejdstid og bibeskæftigelse

1. Indledning

Denne delrapport fra Overlægeforeningens arbejdsvilkårsundersøgelse viser bl.a. at:

Om deltid/ fuld tid

- 84 pct af de mandlige og 83 pct af de kvindelige overlæger, ledende overlæger og cheflæger arbejder fuldtid.
- Overlæger, som ikke er på fuld tid, peger især på, at årsagen er at de er på seniorvilkår. Derudover nævnes sygdom og delestillinger.
- 60 pct af overlæger på nedsat tid er over 60 år.

Ugentlig arbejdstid for fuldtidsbeskæftigede

- Fuldtidsansatte overlæger, ledende overlæger og cheflæger på offentlige sygehuse arbejder i snit 44,2 timer om ugen. Kvinder og mænd arbejder lige meget: 44.2 timer
- Hver femte (18 pct) arbejder *mere* end 50 timer om ugen. For cheflæger gælder det for hele 40 pct.
- Overlæger, som ikke deltager i vagt, arbejder 30 minutter mere om ugen end overlæger, der deltager i vagt

Bibeskæftigelse

- 39,4 pct. af alle overlæger har lægelige bibeskæftigelse ud over deres hovedbeskæftigelse.
- 63 pct af de overlæger, som har bibeskæftigelse, har det indenfor det offentlige (33 pct i regionerne, 29 pct i stat eller universitet).
- Overlæger med bibeskæftigelse arbejder i snit 44,3 timer om ugen i deres hovedbeskæftigelse. Overlæger uden bibjob arbejder i snit 44,1 timer.
- Derudover arbejder gruppen i snit 18,9 timer i bibeskæftigelsen om måneden (svarende til 4,7 timer om ugen), så den samlede arbejdsuge i gennemsnit kommer op på 49 timer.

Overlægeforeningen mener:

Man kan sikre overlægerne tid til kerneopgaven – at diagnosticere og behandle patienterne - og til restitution ved at:

- Sikre, at der nok speciallæger
- Tage højde for når nye teknologier betyder flere opgaver og dermed kræver mere tid
- Overveje om andre personalegrupper kan udføre nogle opgaver, fx administrative opgaver
- Understøtte cheflæger, ledende overlæger og overlæger, så de får bedre rammer for at være gode ledere

Derudover er det vigtigt at huske, at for overlæger skal arbejdet tilrettelægges, så den ugentlige arbejdstid i gennemsnit ikke væsentligt overstiger 37 timer.

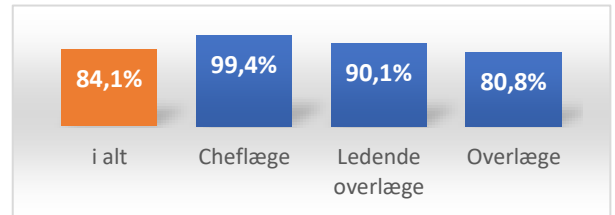
For lønmodtagere i Danmark og i EU gælder "48-timers reglen". Den slår fast, at man på et hvilket som helst tidspunkt skal kunne gå fire måneder tilbage, og så må medarbejderen ikke have arbejdet mere end 48 timer om ugen i gennemsnit for den samme arbejdsgiver.

Endelig viser undersøgelsen, at overlæger med bijob i gennemsnit arbejder næsten en time mere i deres hovedbeskæftigelse end gennemsnittet. Det viser, at det hverken går ud over patienter eller kolleger, at mange overlæger har et bijob. Faktisk er det en fordel for det offentlige sundhedsvæsen, at nogle overlæger har bibeskæftigelse, fordi de både arbejder meget i deres primære job på hospitalet og for det offentlige sundhedsvæsen i deres bijob. Det kan være som helikopterlæge eller ved at tage vagter på andre hospitaler i regionen.

2. De fleste overlæger arbejder fuldtid

84,1 pct af overlæger, ledende overlæger og cheflæger arbejder fuldtid i deres hovedbeskæftigelse. Det gælder næsten alle cheflæger (99,4 pct), ni ud af ti ledende overlæger (90,1 pct) og otte ud af ti overlæger 80,8 pct.

Figur 1: Er du på fuldtid i din hovedbeskæftigelse?

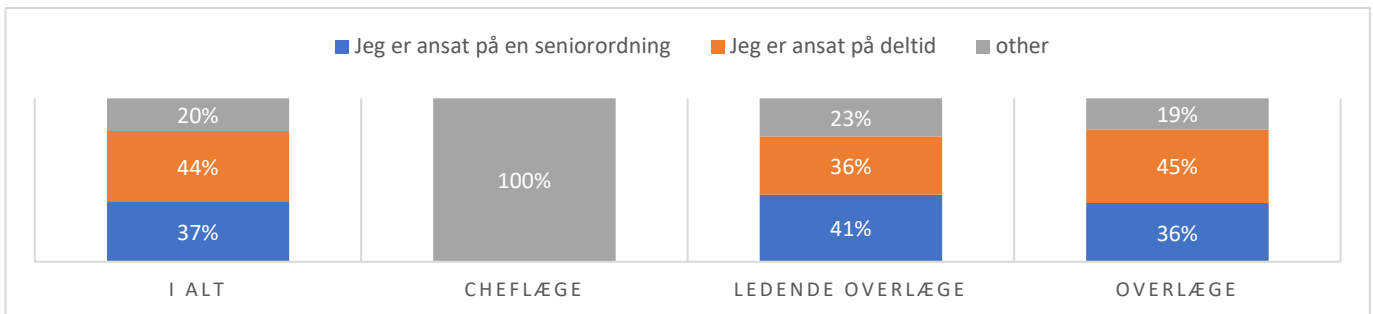

Mange er på nedsat tid pga. seniorordning, delestillinger og sygdom

Ud af de 15,9 pct, som ikke arbejder fuldtid i hovedbeskæftigelsen, peger den stor gruppe på, at årsagen til at de er gået ned i tid er, at de er ansat på en seniorordning. Det gælder for 41 pct af de ledende overlæger og 36 pct af overlægerne.

Kun 0,6 pct af cheflægerne svarer at være på nedsat tid og heraf angiver 100 procent "Andet" som årsag. Det illustrerer, at stort set alle cheflæger er på fuld tid, og at hvis en cheflæge i en periode er ansat på nedsat tid, skyldes det formentlig særlige forhold som sygdom eller lignende.

Figur 2: Hvorfor er du ansat på mindre end fuldtid?

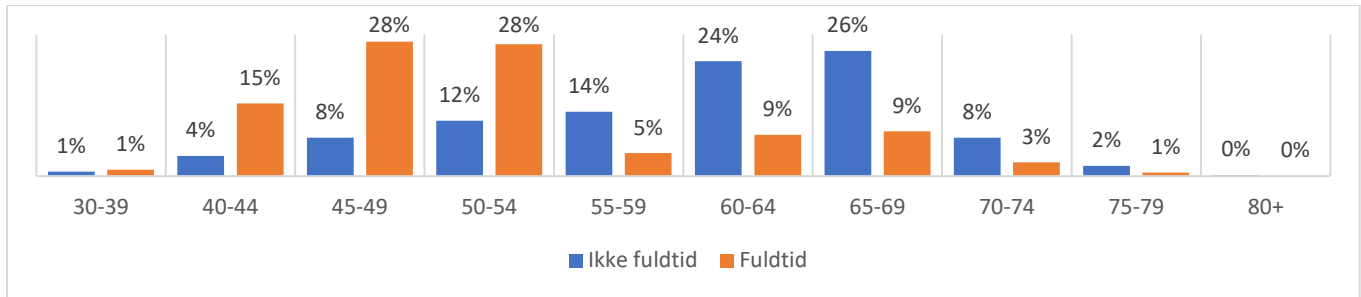
I alt 89 overlæger, ledende overlæger og cheflæger har angivet "andet" som årsag til, at de er på nedsat tid og har i fritekst forklaret hvorfor. Her er de mest gennemgående forklaringer:

- 18 har flere stillinger – fx varetager både en professorstilling og klinisk arbejde
- 13 er på nedsat tid pga. sygdom
- 11 er på seniorordning eller er pensioneret
- 8 har nedsat tid i hovedbeskæftigelsen for at kunne varetage forskning ved siden af

60 pct af overlæger på nedsat tid er over 60 år

At senioraftaler udgør en stor del af forklaringen på, at overlæger arbejder på mindre end fuld tid, bekræftes når man ser på alderssammensætningen af gruppen, der arbejder på hhv. fuldtid og nedsat tid: 60 pct. af overlægerne, som arbejder på nedsat tid, er således over 60 år. Tilsvarende er 23 pct af dem der arbejder fuldtid over 60 år – her er langt de fleste i 40'erne eller 50'erne.

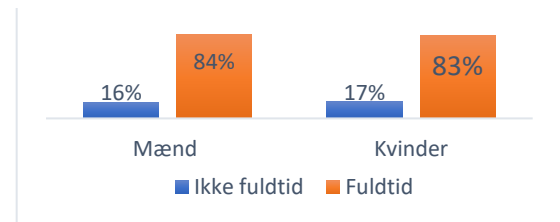
Figur 3: Aldersfordeling blandt overlæger på hhv fuldtid og nedsat tid

Lige mange mænd og kvinder arbejder på fuldtid

I forhold til kønsfordelingen er der stort set ingen forskel på mænd og kvinder i forhold til hvem, der arbejder på fuldtid og nedsat tid: 84 pct af mændene og 83 pct af kvinderne arbejder fuldtid.

Figur 4: Kønsfordeling fuldtid og ikke fuldtid

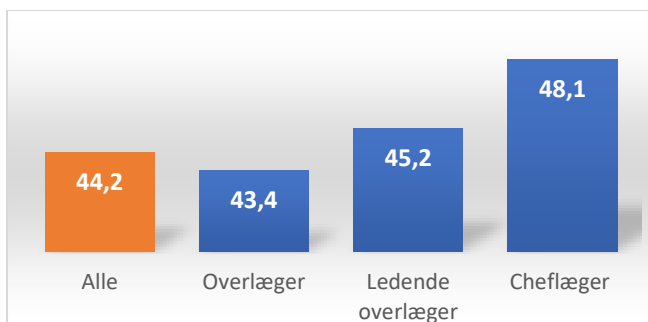
Undersøgelsen tyder således på at:

- 1) Langt de fleste arbejder fuldtid (og som det vil fremgå i det følgende ofte væsentligt mere end 37 timer)
- 2) Ud af de ca. 15 pct, der ikke arbejder på fuldtid, peger mange på seniorordninger, delestillinger og sygdom som årsager til ikke at være fuldtidsbeskæftiget i hovedbeskæftigelsen.

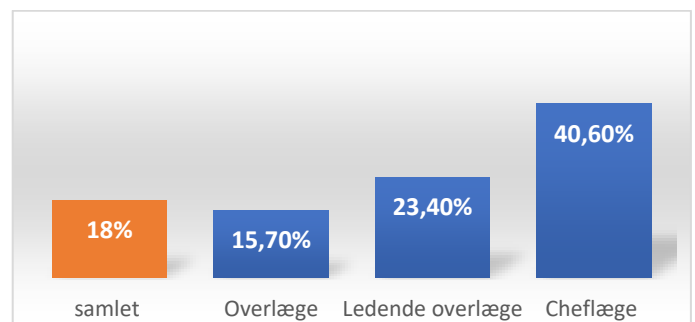
2. Overlæger arbejder i snit 44,2 timer om ugen

44,2 timer. Så mange timer arbejder fuldtidsansatte overlæger, ledende overlæger og cheflæger på offentlige sygehuse i gennemsnit om ugen. Og mange arbejder endnu flere timer. Hver femte (18 pct) arbejder *mere* end 50 timer om ugen. For cheflæger gælder det for hele 40 pct.

Figur 6: Gennemsnitlig arbejdstid i timer om ugen - 2023

Figur 5: Så mange arbejder mindst 50 timer om ugen - 2023

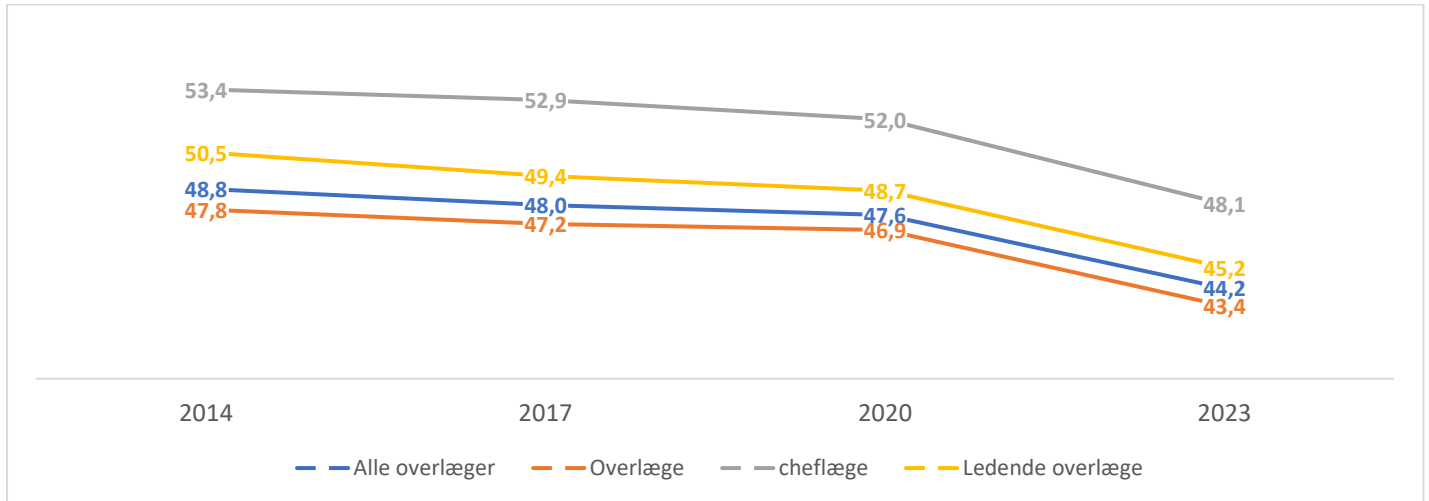

Arbejdstiden er faldet, men overlæger arbejder fortsat mere end de fleste

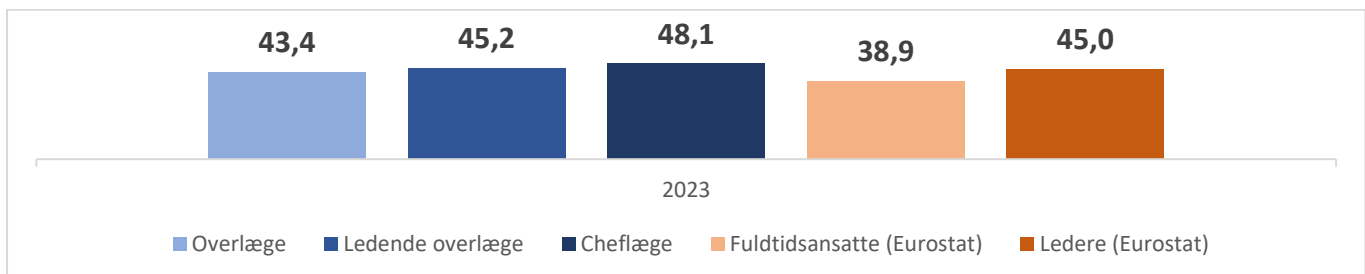
Generelt arbejder overlæger altså mange timer. Dog viser undersøgelsen et fald i gennemsnitlig arbejdstid fra 49 timer om ugen i 2008 til 44,2 timer i 2023. Faldet ses på tværs af alder, køn, speciale, stilling og region, så det kan ikke umiddelbart forklares ved ændring i sammensætningen af overlæger.

Andre forklaringer på udvikling kan være, at formuleringen af spørgsmål om arbejdstid er ændret i 2023 (se ordlyd i appendix), ligesom der også i overlægegruppen er kommet et større fokus på work-life balance. Under alle omstændigheder vil Overlægeforeningen følge udviklingen i arbejdstid nøje.

Figur 7: Samlet arbejdstid om ugen i hovedbeskæftigelse

Overlæger er dog stadig blandt den jobgruppe på det danske arbejdsmarked, der i gennemsnit arbejder flest timer. Nedenfor er samlet tal fra [Eurostat](#) for fuldtidsbeskæftigede danskere i alt og for ledere med tal fra Overlægeforeningens undersøgelse. Her fremgår det, at overlæger og ledende overlæger i 2023 har en arbejdstid på niveau med ledere generelt, mens cheflæger ligger væsentligt over med 3,1 time mere om ugen.

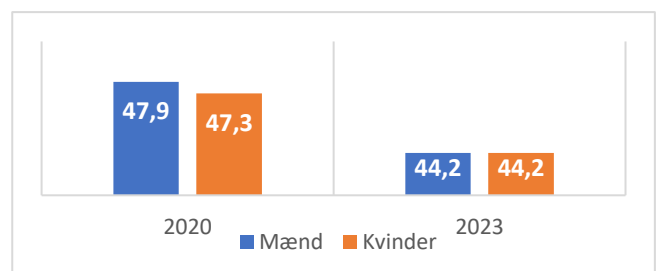
2.1. Flere detaljer om overlægers arbejdstid

I det følgende undersøges, hvorvidt arbejdstid påvirkes af køn, vagtarbejde, alder, region og speciale.

Kvinder og mænd arbejder lige meget

Kvindelige og mandlige overlæger arbejder i gennemsnit lige mange timer: 44,2 timer. Sammenlignes med forrige undersøgelse fra 2022, ser det ud til at mænds arbejdstid er faldet en smule mere end kvinders: med 3,7 timer mod 3,1 time.

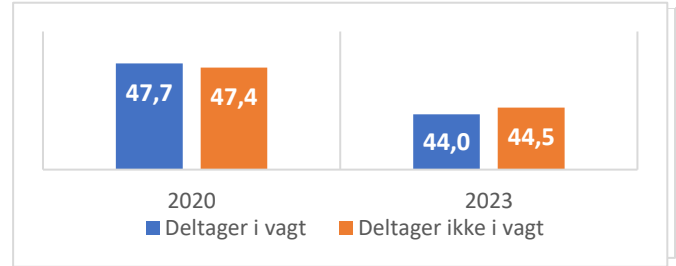
Figur 8: Ugentlig arbejdstid - køn

Vagtarbejde

Overlæger, som ikke deltager i vagt, arbejder en halv time mere end overlæger, der deltager i vagt. Samtidig tyder det på, at de vagtbærende overlæger har oplevet et lidt større fald i arbejdstid på 3,72 timer, mens de overlæger som ikke går i vagt har oplevet et fald på 2,9 timer.

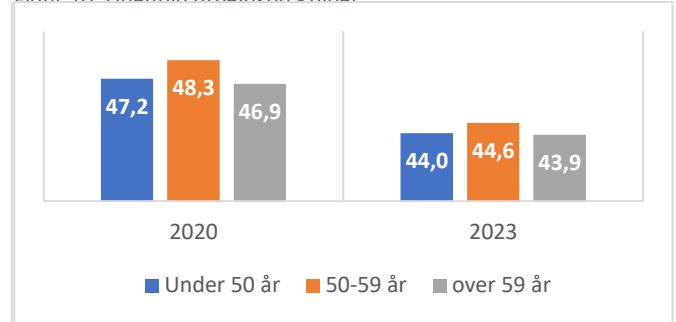
Figur 9: Ugentlig arbejdstid - vagt

Alder

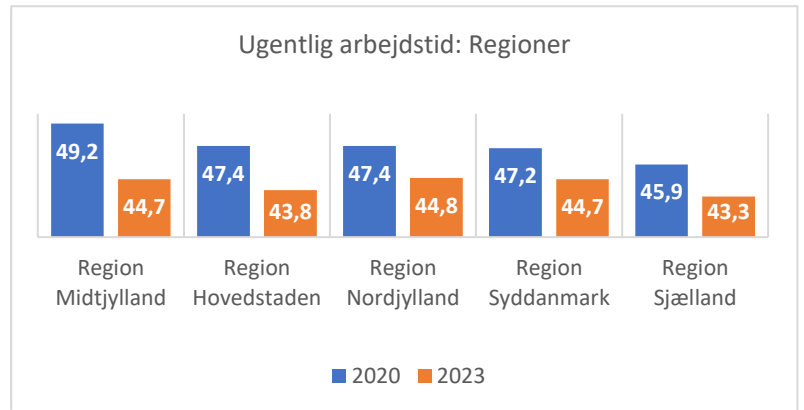
Den gennemsnitlige arbejdstid varierer kun en smule i forhold til alder. Alle tre grupper har oplevet et fald i arbejdstid på mellem 3 og 3,7 timer. Størst fald har overlæger i 50'erne oplevet.

Figur 10: Ugentlig arbejdstid - alder

Regioner

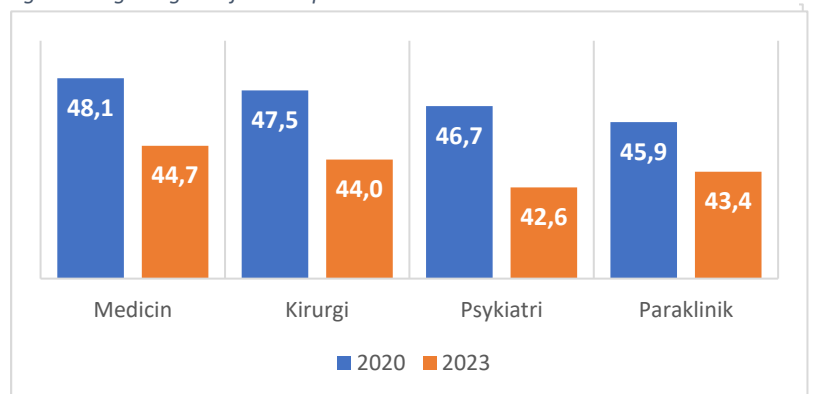
Overlæger i Region Nordjylland oplever at arbejde flest timer med et gennemsnit på 44,8 timer i 2023, mens overlæger i Region Sjælland oplever at arbejde færrest timer med et snit på 43,3 timer. Størst fald i arbejdstid har overlægerne i Region Midtjylland oplevet: Fra 49,2 timer i 2020 til 44,7 timer i 2023. I alle regioner falder arbejdstiden.

Overlæger i de medicinske og kirurgiske specialer arbejder flest timer

Overlæger i de medicinske og kirurgiske specialer oplever at arbejde flest timer i 2023: henholdsvis 44,7 timer og 44 timer. Til sammenligning oplever psykiaterne at arbejde 42,6 timer i snit og overlæger i paraklinik 43,4 timer. På tværs af specialer opleves faldende arbejdstid.

Figur 11: Ugentlig arbejdstid - specialer

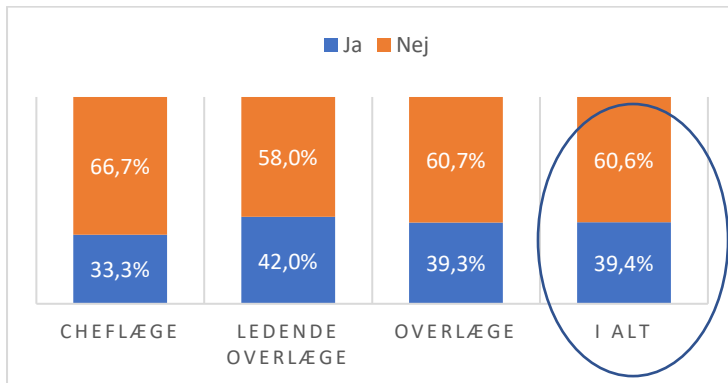

3. Fire ud af ti overlæger har bijob – primært i det offentlige

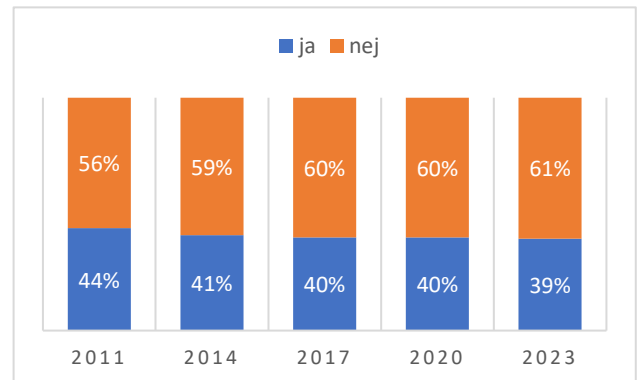
Fire ud af ti (39,4 pct.) af alle overlæger har lægelige bibeskæftigelse ud over deres hovedbeskæftigelse. Den største andel med bibeskæftigelse findes blandt de ledende overlæger (42 pct) og færrest blandt cheflæger (33,3 pct).

Andelen af overlæger med bibeskæftigelse har ligget på næsten samme niveau, siden Overlægeforeningen begyndte at spørge til det. Dog med et mindre fald fra 44 pct i 2011 til 39 pct i 2023.

Figur 13: Andel med bibeskæftigelse - 2023

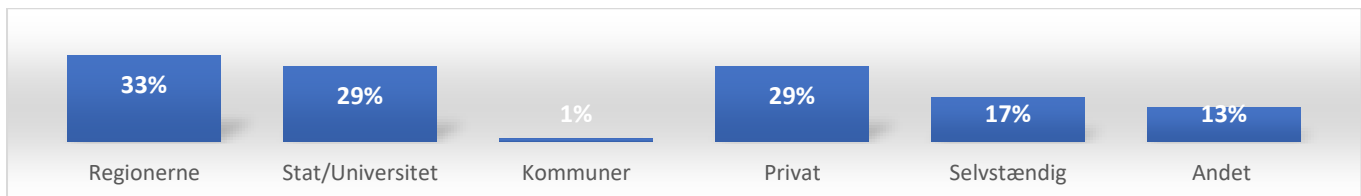

Figur 12: Andel med bibeskæftigelse: 2011 - 2023

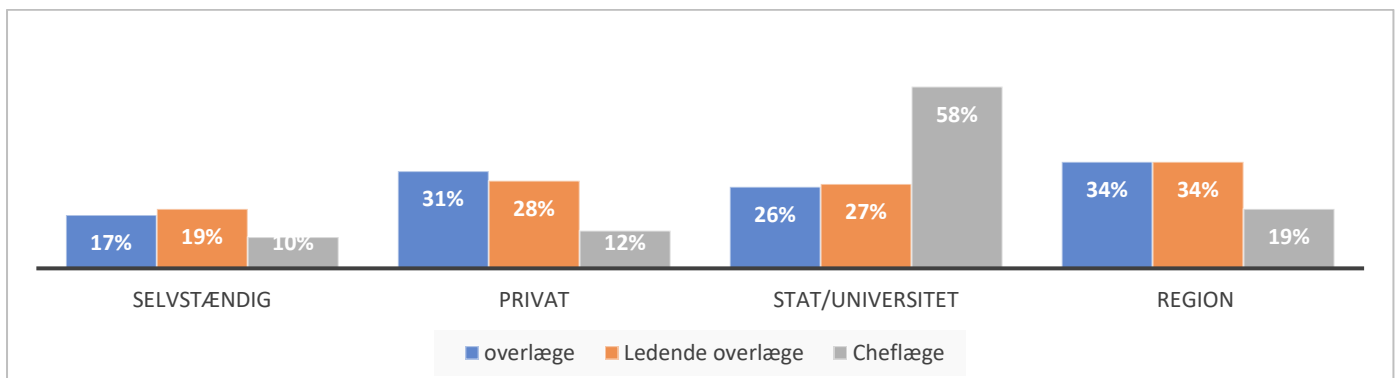
63 pct af de overlæger, som har bibeskæftigelse, har det indenfor det offentlige (33 pct i regionerne, 29 pct i stat eller universitet og 1 pct i kommunerne). 29 pct har bibeskæftigelse i det private og 17 pct har en form for selvstændigt arbejde ved siden af hovedbeskæftigelsen, mens 13 pct. svarer "Andet".

Figur 14: Hvor har du bibeskæftigelse

Ser man på, hvor overlægerne har bibeskæftigelse, adskiller cheflægerne sig ved at langt de fleste har det indenfor staten/ universiteterne, mens de fleste ledende overlæger og overlæger har bijob i regionerne (34 pct) og i det private (hhv. 31 pct og 28 pct).

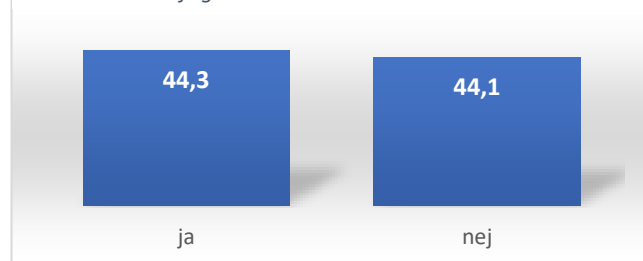
Figur 15: Hvor har du bibeskæftigelse - stilling

3.1. Overlæger med bijob arbejder ekstra timer – både i hoved- og bibeskæftigelsen

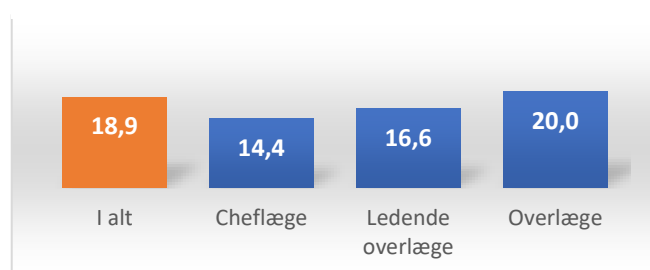
At overlæger, ledende overlæger og cheflæger har bibeskæftigelse, går ikke ud over deres indsats i hovedbeskæftigelsen. Tværtimod arbejder denne gruppe en smule mere end kollegerne uden bibeskæftigelse i hovedbeskæftigelsen – nemlig 44,3 timer om ugen mod 44,1 time om ugen.

Figur 16: Antal timer i fuldtidsbeskæftigelse - segmenteret på om man har bibeskæftigelse

Derudover arbejder gruppen i snit 18,9 timer i bibeskæftigelsen om måneden (svarende til 4,7 timer om ugen), så den samlede arbejdsuge i gennemsnit kommer op på 49 timer.

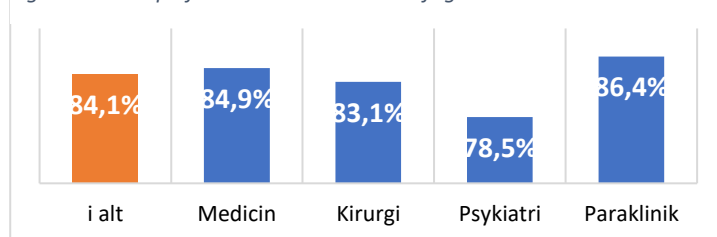
Figur 17: Antal timer i bibeskæftigelse pr. måned

3.2. Specialer og arbejdstid

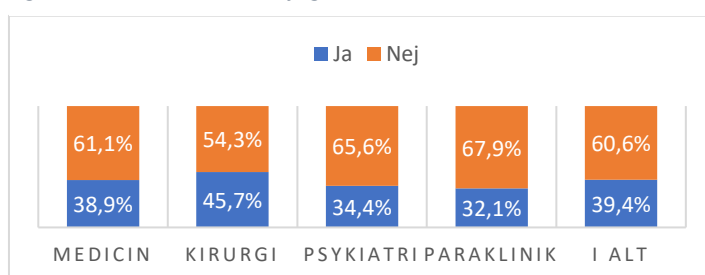
Den største andel af overlæger på fuldtid findes indenfor paraklinik (86,4 pct), mens 84,9 pct indenfor medicin, 83,1 pct. indenfor kirurgi og 78,5 pct indenfor psykiatri arbejder fuldtid.

Figur 18: Er du på fuldtid i din hovedbeskæftigelse?

Især kirurger bijobber. 45,7 pct af respondenterne indenfor kirurgi har et bijob, mens det tilsvarende tal er 32,1 pct blandt paraklinikere og 34,4 pct. blandt psykiatere.

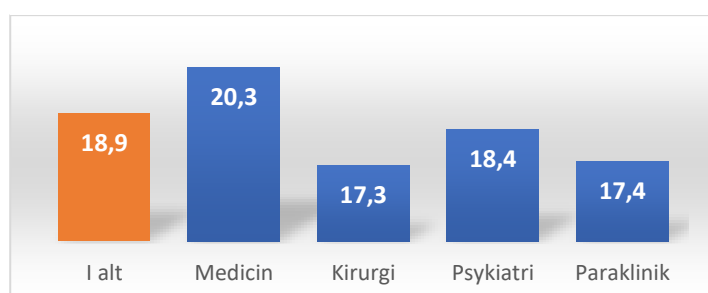
Figur 19: Andel med bibeskæftigelse

Arbejdstid i bibeskæftigelsen

De overlæger, ledende overlæger og cheflæger som har bibeskæftigelse indenfor de medicinske specialer, arbejder i snit 20,3 timer om måneden i beskæftigelse, mens kirurger i snit arbejder 17,3 timer i deres bijob om måneden

Figur 20: Timer i bibeskæftigelse pr. måned

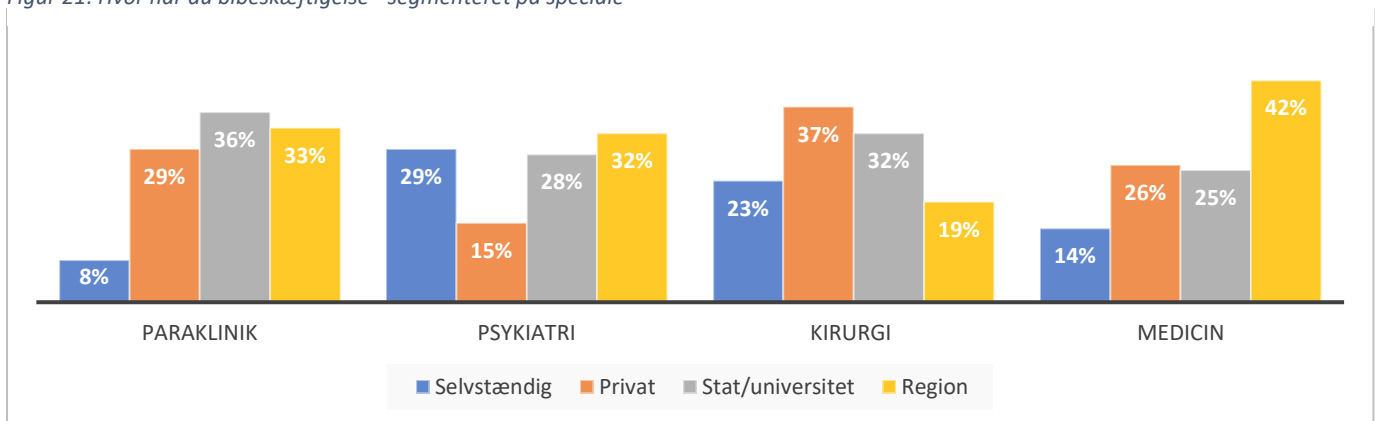
Hvor har overlægerne bibeskæftigelse

Indenfor de medicinske specialer finder lægerne især bibeskæftigelse indenfor regionerne (42 pct). Kirurgerne søger mere til det private (37 pct bliver privatansat i bijob og 23 procent er selvstændige).

Også en stor del af psykiatere bliver selvstændige (29 pct), mens 15 pct bliver privatansat i bijobbet. Flest har dog offentlig bibeskæftigelse (32 procent i regionerne og 28 procent i stat/ universitet). Psykiaterne er også de eneste som har bibeskæftigelse i kommunerne. Det gælder for 7 pct (denne kategori er ikke med i grafen nedenfor).

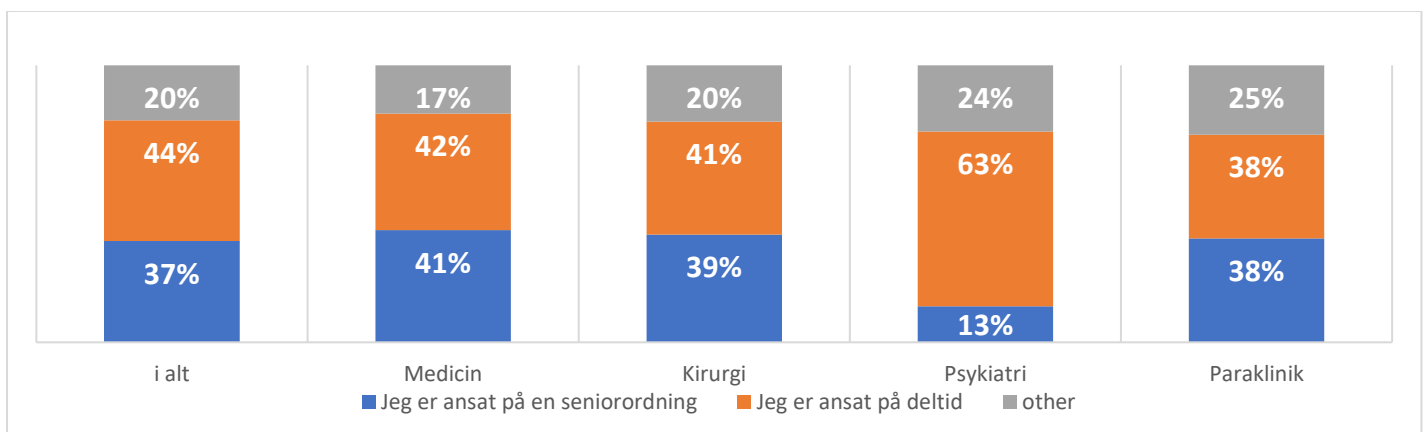
Endelig har den største andel af læger indenfor paraklinik bijob i stat/universitet (36 pct) og regioner (33 pct) samt privat (29 pct).

Figur 21: Hvor har du bibeskæftigelse - segmenteret på speciale

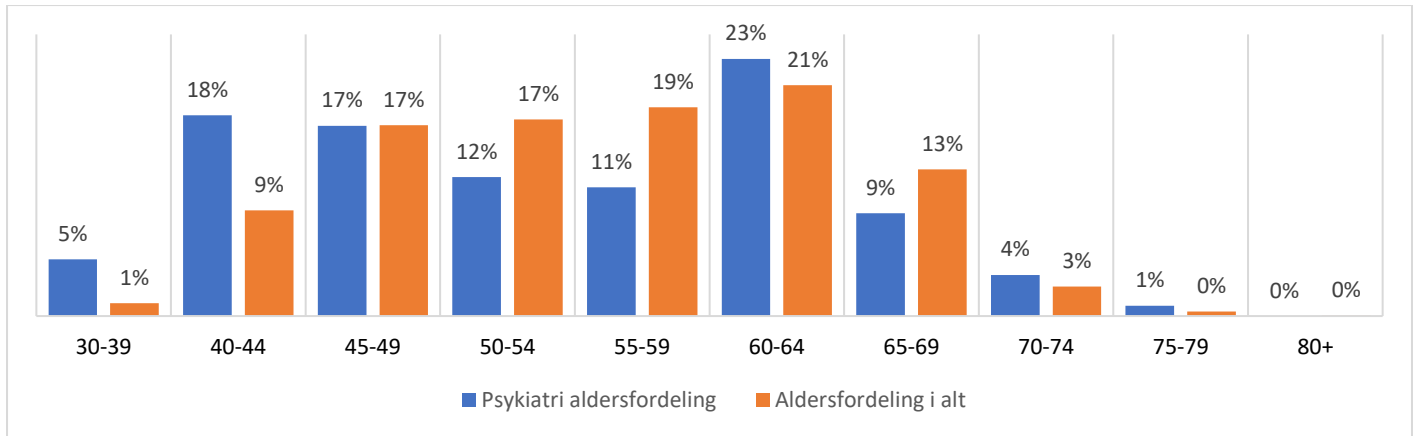

I forhold til årsager til at overlægerne ikke er ansat på fuldtid i hovedbeskæftigelsen adskiller psykiaterne sig ved at "kun" 13% angiver at være på seniorordning – mod et gennemsnit for alle på 37 pct. Det kan blandt andet forklares ved, at der forholdsvis er flere under 45 år blandt de psykiatere som har svaret end blandt respondenterne generelt, mens der er lidt færre over 65 år.

Figur 22: Hvorfor er du ansat på mindre end fuldtid?

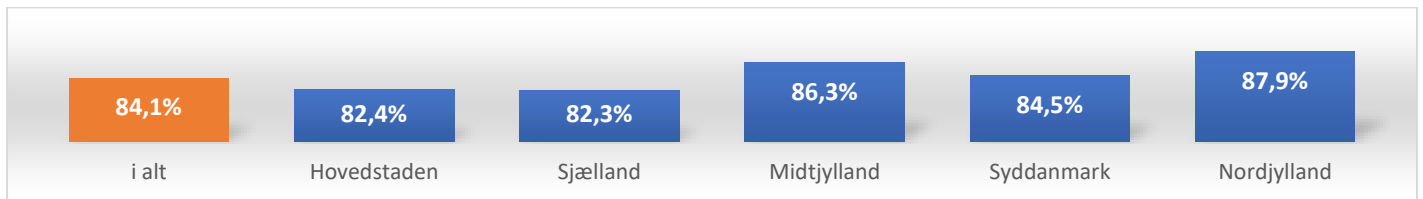
Figur 23: Aldersfordeling psykiatri og besvarelser ialt

Regioner

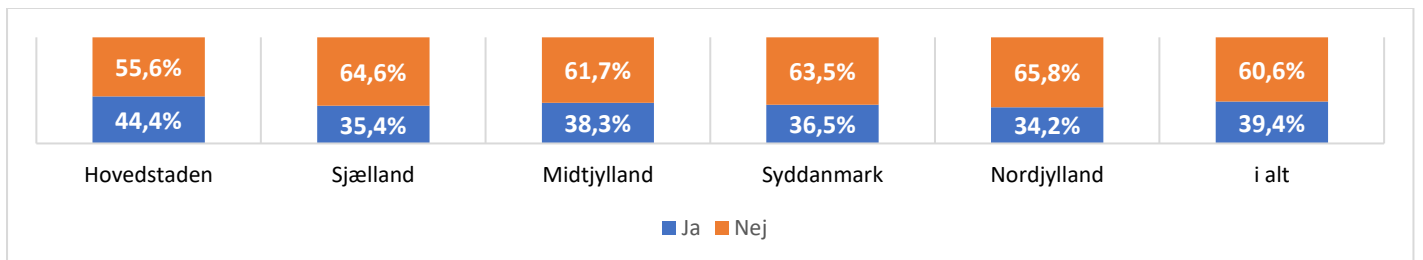
Fuldtid eller nedsat tid i hovedbeskæftigelsen. Den største andel af overlæger på fuld tid findes i Region Nordjylland (87,9 pct), mens den største andel som arbejder på mindre end fuld tid findes i Region Sjælland (82,3 pct) og Region Hovedstaden (82,4 pct).

Figur 24: Er du ansat på fuldtid i din hovedbeskæftigelse

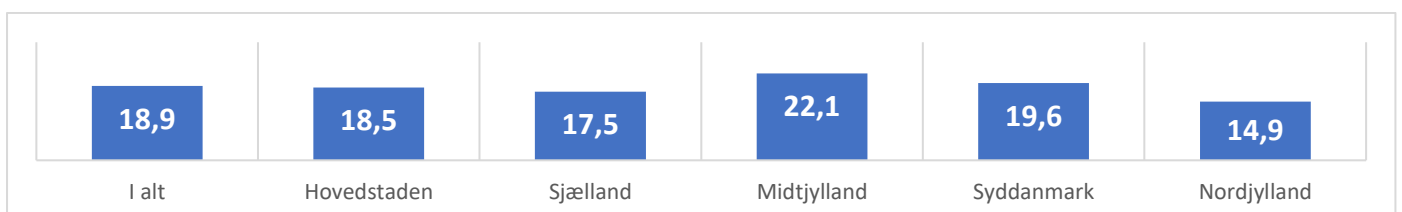
Andel med bibeskæftigelse. Den største af andel af overlæger med bibeskæftigelser findes i Hovedstaden (44,4 pct). Lidt under landsgennemsnittet er Region Midtjylland (38,3 pct), region Syd (36,5 pct), Region Sjælland (35,4 pct) og Region Nordjylland (34,2 pct),

Figur 25: Andel med bibeskæftigelse

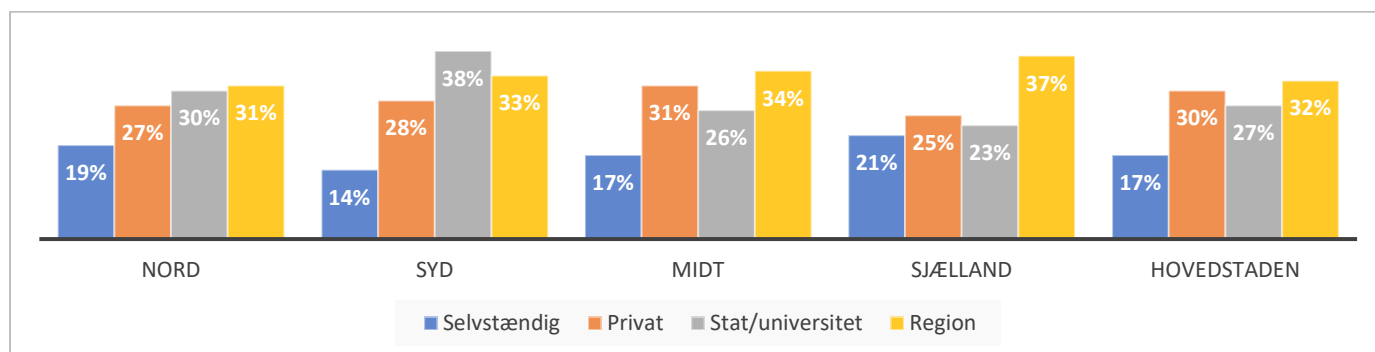
Flest timer i bibeskæftigelse bliver lagt i Region Midt med 22,1 timer om måneden og færrest i Region Nord med 14,9 timer om måneden.

Figur 26: Timer i bibeskæftigelse

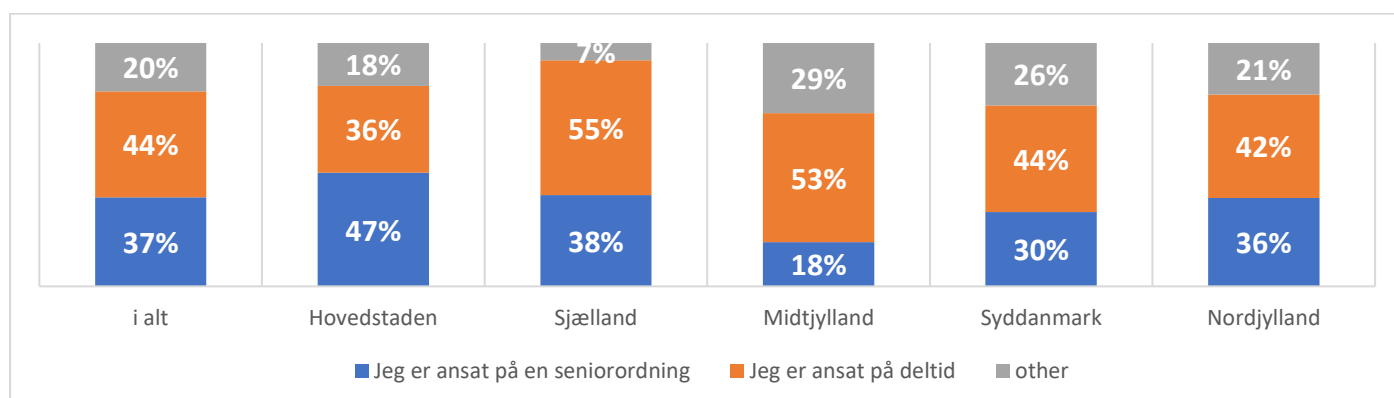
I forhold til hvor overlægerne har bibeskæftigelse adskiller Region Syd sig ved at en særlig stor andel (38pct) har bibeskæftigelse i staten/ universitet, mens en mindre andel (14 pct) er selvstændige.

Figur 27: Hvor har du bibeskæftigelse?

I forhold til hvorfor nogle overlæger ikke er på fuldtid, er der stor forskel på regionerne. I Hovedstaden angiver 47 pct at det er pga seniorordninger, mens det samme kun gælder 18 pct i Midt og 30 pct i syd.

Figur 28: Hvorfor er du ansat på mindre end fuldtid?

Metode

Overlægeforeningen opfordrede i marts-april 2023 foreningens erhvervsaktive medlemmer med registreret mail i medlemsregistreret og ansat på et offentligt eller privat sygehus i Danmark til at udfylde et spørgeskema vedrørende arbejdsvilkår. Opfordringen blev rundsendt pr. e-mail med mulighed for at besvare skemaet online til 6.799 medlemmer. Der indkom i alt 2.593 besvarelser (38,7 %) efter op til tre påmindelser. Alle dataanalyser er foretaget på et anonymiseret datasæt.

Denne rapport fokuserer på besvarelser fra offentlige sygehuse, hvilket udgør 2.552 (98,4 %) af besvarelserne. Spørgsmålene omkring arbejdstid tager udgangspunkt i besvarelser fra respondenter, som arbejder imellem 37-90 timer om ugen for at fokusere på fuldtids-respondenter og frasortere ekstreme afvigelser, som kan være forårsaget af tastefejl.

Statistiske test

I de statistiske tests anvendes et 5 pct. signifikansniveau hvor der ved undersøgelse om statistisk signifikante forskelle undersøges, om der med 95 pct. sandsynlighed kan konkluderes at værdier faktisk er forskellige, og ikke ligger inde for det samme konfidensinterval.

Statistisk signifikante forskelle er blevet undersøgt ved hjælp af dobbeltsidede t-tests og χ^2 -uafhængighedstests, hvor der undersøges om værdier er tilstrækkeligt forskellige, til at vi kan konkludere at de med 95 pct. sandsynlighed faktisk er forskellige, samt er repræsentativitets tests blevet undersøgt ved χ^2 repræsentativitets tests hvor der undersøges om det forventede antal besvarelser fra en given gruppe er tilstrækkeligt tæt på det faktiske antal besvarelser.

Repræsentativitet

Der er foretaget en bortfaldsanalyse baseret på køn, specialer, aldre, stillinger, og regioner. Der skal tages forbehold for at besvarelserne ikke er repræsentative ift.:

- Alder: Overlæger over 65 år er underrepræsenterede, da de udgør 19 pct. af populationen men blot 16 pct. af respondenterne.
- Køn: Kvinderne er overrepræsenterede, da de udgør 46 pct. af populationen men 52 pct. af besvarelserne.
- Regioner: Nordjylland er overrepræsenteret, da de udgør 11 pct. af besvarelserne men blot 8 pct. af populationen.
- Stillinger: Ledende overlæger er overrepræsenterede, og overlægerne er underrepræsenterede, da de ledende overlæger udgør 22 pct. af besvarelserne men blot 15 pct. af populationen, og overlægerne udgør 70 pct. af besvarelserne, men 79 pct. af populationen.